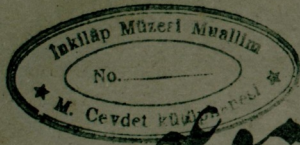

۲۵ تموز ۱۹۱۸

صافی : ۵۴

اوجنچی جلد

کیلی محبوس

شعر

بازگور و شمری

۱
ایکیندی

آرتیق اوچار جاملرده سیرسری کله بکله .
کولکله قیرینی دو کوره . . . سانکه برشیل بکله .
داغلیقلر سسزلیکله ایکی سینری : « چین ! چین ! »
مذرده اویانان قیز با قنر خیرچین خیرچین !
— اووارد —
بوچار صومش قیره بر غریبکله چو کشدی ؟
سانکه آلتین باشاقلر آرتیش بر کوموشدی .
یرلر سن روز کاره دیوردی : « بر یوتوم صو ،
ای بیلینیز ایلرک دیکلنه یین بولجیسی ! »
— دیکلر —
دکیز آتشی رژیالر اچنده یاندی یاندی . .
بر یلکینلر چکرک اورهده رک اویاندی .
باقدم ! دمن سیلین قیلر شیددی کیش ،
صاری ، دورغون سورده الهی بر کریش . . .

علی جانب

مل مشنلر

آزربایجان هیئت مرخصه سی رئیس

رسول زاده امین بکک مهم بیاناتی

اخیراً ، دارالفنون مدرسارندن حاتم ثابت بک ،
مترجم رسول زاده امین بک اندیدی بر مکتوب کوندر .
من ، قافقاسیاده حتی بوتون شرق و شمال تورک
عالمزنده کی خبریالر حقدنه استیضاحانده بولونمش .
جوابلرینک بر غزته یه ویا مجموعه لرندن برینه ویرلیده
روا ایش اولدقلرندن رسول زاده امین بک اندیدی
مجموعه منی تسبب بو یوردق ایضاحنامه لرینی کوندر .
مشاردر . بویوک بر نمونته عیناً درج ایدیوروز .
صرولان سؤالر شولردر :

- ۱ — قافقاسیا مسالیرکی آراستده کی سیاسی جریالر و فرقه لر حقدنه معلومات ،
- ۲ — اتحاد اسلام جریانی نه مرکزده در .
- ۳ — اتحاد اسلام اطرارنده طویلاتارک (سنبک) و (شیمیک) مسئله سنه نظرلری نعلدر .
- ۴ — تورکلیک جریانی نه زمان باشلادی ، و بو کونکی حال و قظاهراتی نه مرکزده در .
- ۵ — بزم استنبول غزته جیلرندن برینک شیهه ایتدی و جهله ، (سنبک) و (شیمیک) عقیده سنک تورکلیک جریانه قارشی زبانی واری ؟ و بو مترجم عقیده لر حاک ارابنک بر برینه یافلاشملرینه مانع اولاجق صورتده وار اولارقی ایضاح ایدیور .

عترم حاتم ثابت بک .

فققاسیا احوال سیاسیسی ایله اورا اهالی اسلامیه هیئت حقدنه برطامق استیضاحی مضمین مکتوبکری

آهنگ ایرمن الی زلفکه ای یار سنک
آندی اوج نلکه جهله کرچه کند
صوکر ، نجایتک « ساقیا چون لب شیرینکدر
نسبتیم « دیبه باشلایان غزله « روانی ، آهی ،
ذاتی ، شعی ، اسحاق ، حافظ سیروزی « نظیره لر
یازمشلردرک ، بونرک آراستده آهنگ غزنی بلکه
اک ایسیدر ، تذکره صاحی حسن چلی بیله اولک
اثرلرندن غوته اولارق بو غزلهک بر پارچه سی درج
ایدیور :

زاهدا ایسه که اگر سنده بزم شریتم
کون کی ظاهر اولوردی سکا کیتیم
دور لمکنده سنک شوله یاساغ اولدی یه
که شریاله حرام اولدی بزم صحبتیم
اوقوق دعوت ایدوب اوغرامادی دأثریه
اول بری چهره قبول ایلدی دعوتیم
هی عزیم یچه بر عاله دلال اولام
یوسف مصر بزم بیلیجک قیتیم
سینه طاییب دوکوب آه لوسن چکرز
هم لوسن چکیلور هم دوکولور بونر
کوزمک شیشه لری ایزی قومنده پر اولور
بزم اول کولره آهی ابرمی ساعتیم

« شیرین و پرویز » ی ، « حسن و دل » ی ، متفرق
غزلیله ، دورینک ایلری کلن نائر و ناطلری
صیراستده صاییلان بو شاعر ، بروسله اجدیاشیه
یازدیی بر قاج نظیره سنده — مثلاً ، مشهور « سفر »
ردیفی غزله — هیچ موفق اولاماشدر .
معنایه اسکی تذکره جیلر ، اولک غزله برلوز
خاص صاحی اولدینته قانعدلر « حتی « لطیف »
کندی معاصرلرندن « استانبولی هلالی » نل بحث
ایدنکن : « ملر غزله مولانا آهی پیرویز و آهی
جهت سوز و کدازده روم خسرویدر » در . شیهه
یوق کی بو مطالعه ده بویوک بر مبالغه واردر ، فقط
مربالغه ده از چوق بر حقیقت بولوندیی ده اونونامالی .
استانبوله اوزون سنعلر ملازمت دور سنندن
قورولامایرق ، مادی کدولری خرابات علانده
اونو تنه چالیشان « آهی » نهایت قره فیه مدرسه سنه
تعین ایدیلرک آه میخانه سنندن قورولدی . طالعک
بیک نورلو آهی تلجیلرله کین یاریم عصراتی حیات ،
اوق و قشندن اول بورمش ، بقدر مرشدی . هیچ
اولانسه عمرینک صو ک سنعلری منظم و مسترخ
برصورتده کچیرمک ایسیوردی . بو مقصده ناسترده
اولندی ؛ آهی قاضینک قیزی آلاق شاعر
« خاوری » یه افته اولدی . و برمدت صوکر ،
ینه ناسترده ، هر زمان اولدیی کی ساکن و سسز ،
ولیو بردی ...

کومینبی زاده محمد نواد

کنا دیه اکال ایدهدهی . معنایه سلیس و نظریف
بر اسلوب ایله یازدیی بو اثر ، یازم قاش اولقه
برابر زماننده بویوک بر شهرت قازانمشدی .

طالعک سوقله بر نورلو ملازمت دردندن
قورولامایان « آهی » ، ساکن و سسز ، « یانی تک
آه میخانه سی » نه منتظاً دوام ایدیوردی . بویوک
کچوک ، طایندیش طایندیش نه قدر شاعره ملجأ
اولان بو میخانه ، وزماتک باشلیجه ادبیات مخفانندی .
اطرافنده لعلن شراب قدیلرله برابر بوسه لر
غزله ، قطعه لر ، هزل و مجولره ، فقهه لره قارشی
« آهی » دالغین دالغین دوشونوردی . اولک بو
سکوتلیکی کورده میخانه سی چراقلری ، آدی
« دیلر دانیمند » قویشدیلر . لاکن بو سکوتلیک
یالکز شراب مجلسلرینه منحصر کلدی ؛ اک سوکیلی
آرقاداشلرله برابر بولونورکده دانا صومار ،
دیکلر ، و آراده بر معنای مصراع یا خود فیصه بر جله
ایل سوژه قاریشیردی . زماتک بوتون شاعری
کی ، حرای کوزل کوزله ره قارشی شعی واردر ؛
او آراق سلطان محمود تره سنده جزه خوانق ایدن
« دلاک زاده » یه مفتون اولدیی اچون هر آقشام
تره اوکنده بولونوردی . تره کیتدیکی صورانه ،
فیصه جه ، شو مصرعی اوتوردی : « تره به کلک
یم روح روان کوره سک ! »

بر آقشام دورک ایلری کلن شاعرلندن بروسله
« حامدی زاده جلیله » برابر میخانه ده اوتوریوردی .
« جلی » بر « خسرو و شیرین » حکایه سی یازمش
اولدیی جهله آهی به ساعتیبه کندی منظومه سنندن
پارچه لر اوتوردی ، اوقودی ، اوندن سوکرده آهی به
کندی اثرلر اوقوماسی تکلیف ایتدی . ساعتیبه
شعر دیکلهمکن دانا صیفام اولان سکوتی شاعر
هیچ جواب ویرمدی .

اسپرتوک حرارتیه ، قارشینده کینک صغیلدی
آکلامایان « جلی » ، اخیراً سوبله دیکی یوز غزلی
« کل صدریک » عنوانی آلتنده طویلدیی سوبله رک
اولرندن ده بر قاج دانه اوقو یچه ، نهایت آهنگ
سیری طاشدی ؛ چوق آهیر بر مصراعله زاوالی
جیلری صوصمه عبور ایتدی .

آهنگ ، خرابات عالمزنده سنه لرجه آرقاداشق
ایتدیکی « مسیحی » ، روانی ، شعی ، ذاتی ، کی
دربادل شاعرله عین وزن و قافیه ده بر چوق غزلی
واردر ؛ مثلاً « مسیحی » تک « صادی زلف دل
وجان بو تنه ای دوست کند » کدی اشواکی دیوانه
برقیله بدنه ، معلل غزله « وصفی ، روانی ، تخراتی »
ایل برابر « آهی » ده نظیره سوبله شددر :

کله طعن ایسه رخک وچی واری سروبلند
یاداشور لعل بک ایلر ایسه غنجه خند
اوبکینور زلفنه بارک واور الدن اله مسک
کوزمدم آنجلین دانی یوزی قازلوند
لی وصفن ایشیدیلر ایسوروب یارماغی
دیدیلر قنده بولونور اول بونک کی قند

جایشان بوسی اردوسی سوسیالیزم فکرنده چوق ایلمرش اولان بین‌المللیت فکرنیک برعادل مؤثریدر مملدن علاوه بوراده تجار و سائر متوسط صفاره منسوب اولوق اوزره ده بر چوق خارچدن کله عناصر واردد بویله که اصلده بر تورک شهر ییکن باکو آصراقا شهرلرینه بکزر اقوام همشیریدر. بویله ایکن شایان قدندرکه مسلمان عهله‌سک اکثری جان «ساوات» فرقه‌سه منسوب‌لدر. باکو عهله‌سک جان نفی مسلماندر.

«ساوات فرقه‌سی» قفقاسیا حیات و شرایط اسلامی‌سی نقطه نظرندن بر مرکز فرقه‌سی تشکیل ایدوردی. ابتدای حریته هر یانده نأسس ایکنه باشلایان ملی قومیت‌لرده بو فرقه‌ک بر عامل مؤثر اولدیجی کوزولوردی. هر مرکز کی «ساوات» ایکی جناحده دوجا تعرض اولوردی. صاغ جناحده «اتحاد اسلام» امی ایله تشکیل ایشن محافظه‌کارلر دورولوردی بولرا کثراً ملالردن بویک ملکدارلردن فئودالیزم معنائی ایله قطع علاقه ایتمک ایستهمیش اواب عتاردن عبارت ایدیلر. اولجه «روسیده مسلمانان» عنوانیه نأسس ایدوب نظر به اسلامیتان قومیت برهسلیرلر متحمل اولادیقانی یلاری سوربور تورکیکلر بر تفرقه کی تلق ایدولوردی مسائل اجابیه باشنده‌سیه موافق شرع شریف مل اولوناجی دیه ایشک اینچندن چیبورلوردی. بعده بوقره «اتحاد» عنوانیه آدلانشدر.

صول جناحده اول باشند مسلمان باله‌ویکلری دها سوکره منته‌ویکلری کلپور. اونچی درجه‌ده مسلمان سوسیالیستلر اتقاق دورولوردی. مسلمان باله‌ویکلریک باشنده دوقوتور زبائوف دورمشدر. سوسیالیسمه بل کوه نظر اولان زعم‌اوف ایله آرقداشلری روس، ارمنی و سائر بین‌الملل باله‌ویک هئتی ایله تشریک سماعی ایدهنک «ساوات» ک ملیت پرورلکه قارشو بوتون حدت و شدت‌لرله مبارزه ایدولوردی اونلر اولده آذربایجان و سائر خصوصی تورک و مسلمان مختارلرینه شد اولوب تورک مقدرات سوسیالسمه ک روس عمله و کویولوسی تقدیرلندن ایسی اولادیقانی ادعا ایدولور مسلمان عهله‌سی ایله کویولی، آقاری، بکاری، خالری، و اولنره خدمت این «ناموس‌سز» هل عرفان و محروزی طرد و نفی ایتمه دعوت ایدولوردی حتی روس باله‌ویکلری اساس اعتباریه مقدرات ملیتی ملنک کنده‌سی تعین ایکنه موافقت ایکنه ایکن بولنر مسلمان کله‌سک بویله بر تعین مقدرات کیچمتدن استفاده‌لرینه‌یله راضی اولایورلوردی. چونکه بویله اولورسه جماعت عوام اولدنن عتارک موقع افتدازه کجه‌جکلری تحقیریه مسلمان «مته‌خور» نکلننن اینه بین‌الملل «پرولااریات» حاکمیتی دها اسلحدر. دورلوردی. بولر ایشدن آخره قدر هر نوع تمکلیات ملییه معارض اولوب «ساوات» ک دشمنی عکس‌العملی بر قوت اوانی اوزره انتظار اجانبنده شهر ایکنه سی ایدولوردی. بویله ایکن

فرقه‌یه بویک بر اکثریت قازاندردی. کرک رنجی قفقاسیا مسلمان قورولانیته و کرک اولی متعاقباً موسقواده طولانان بویک مسلمان قورولانیته‌فرقه‌ک ترور ایندیکی نظریه و تقدیم ایندیکی سیاسی قرار نامهلر اکثریت قازاندی ملی - ملی مختارلر اساسه مستند بر روسیه جمهوریت متفقسی حقدقه‌ک مطلی منضم بولان قزانامه‌ک موسقوا قورولانیجه بر اکثریت قاهره ایله قبولی «ساوات» فرقه‌سک ظفر کلاسیکی تشکیل ایدولوردی. موسقواده فرقه‌ک امل سیاسی‌سه قارشی مجادله ایند جریان اسلامی و مرکزیتیجی جریان ایدی. بو جریانه کوره مسلمانلر برملندلر. اسلامک ترقی‌یه‌ده روسیه‌دمور قزایاتسک ترقی‌پرورانه و ججداده‌لر تیریسنه باغلیدر بویک ایچونده آیری آیری تورک و یا مسلمان مختارلر عیله‌لرینه غرض احتیاج ایعدن موسقوا و یا پشروغراد، ملی و مدنی ایشرک روشی ایچون بر مسلمان پارلمانی‌ده‌عوتیه‌ک اعلی باشقه‌خصوصار. ده ایسه روسیه جمهوریتک کامل الحوقی بروطنداشی اولوب قایللدر. موسقوا مقلقب‌شدن سکره تورکیکلرک عدم مرکزیت فکری روسیه اسلاملی آرهمسده اولدیجی یول ایدی «ساوات» فرقه‌سک تأثیری قفقاسیا داندلنر چیقاراق وولنا بولرینه، قریه، تورکانه قدر نفوذ ایدندی. تورکسانده خصوصی صورتده شعبه‌لری آجلدی داغستانده کدا حوزولری تأسیس ایدلر. قفقاسیا آذربایجان بولان باکو، کجیه، ایروان ولایتلری ایسه آزر بر زمانده فرقه تشکیل‌لارینک شبکه‌لری ایله تورلیدی نهایت باکوده ایلک قفقاسیا قورولانی آکدیراجق درجه شکوهی بر فرقه قورولانی تأسیس ایدندی. بو قورولانیته ملنک بوتون صنف مترقیسی اشتراک ایدوردی قورولانی غاییده‌لرینک نصفندن زیادهمی کویو و عهاله اولاق زحمتکش خلقا غاییده‌لری، نصف دیگرده عرفا قسمی ایله کتبلک ایدی.

تورکیه‌ده‌ک تورک اوجا‌فراتیک پروغرامنه سیاست دشمن علاوه ایسه‌کز همان مساوات فرقه‌سی حقدقه بر فکر ایدینه ییلسکر: «ساوات» فرقه‌سک امر نامهی بو نیمه‌طلب اولان آذربایجان، قریه، غرغستان، باشقردستان، تورکستان، مختاریلری بویک اوبکوتو بر حقیقت حانی آلتش اولدی.

تورک فده‌الیزم، باشده «آچیق سوز» اولوق اوزره، کرک‌فکراسیه‌ک و کرک سائر قاطعه‌ده نشر اولان مطبوعات اسلامی‌سک اکثریتی طرفندن مدافع اولیور کنتلجک اکثریت اعتباریه بوی فرقه‌یه منسوب ایدی. کندیسه معنوی بر قوت اکتساب ایتدیرویرادی. فرقه‌ک مرکزی باکوده بولیور ایدی. باکو صنایع و تجارت مرکزیدر. سوک زمانلرده نفوس عمومی‌سی درت یوز پیک آرقده اولان بو شهر تجارت و صنایعه‌ده اید ایلرله مشغول‌وراده. یوزیکه قریب یالکر عهله وارد. بوتون روسیه فارسیقه و زاوودلرینه و برده‌لر بترول واسطه‌لرله روسیه حیات اقتصادی و صنایعه‌سک محرک‌مقمانده بولان معدن‌لرده

بروسیه کینک اوزره آلدیمدن جواچی بر آزر تأخیره یولادیم ایچون معدور کورونمی رجا ایدم، ایدم.

۱ - قفقاسیا مسلمانلری ارسنده‌ک قوتلی جریان ملیت جریانیدر ملیت پرورلکه قفقاسیا اسلام‌لرجه ایکی نوعی نیلر ایتمکده‌در: تورکیکلر، اسلامیاتی تورکیکلرک ترور ایچون تورک عهله مرکزیت فرقه‌سی «ساوات» در. «ساوات» ده روسیه حریتنک ایتداسنده ایکن ملی - ملی براسیلر اوزرنه قورولی قوشما خلقی جمهوریتی (جاهیر متفقہ انام) اساسی مدافع ایدندی. فرقه‌ک نظریه‌سی بتون دنیامک ملی حکومتلر تقسیم ایدیله‌جکی حقیقته استاد ایدور. بوقره‌یه ایدمال اولاق بویک بر توران منصوردر. بوتون تورک حکومتلر متفقسی شکنده وجود پذیر اولایله‌جکدر. «ساوات» فرقه‌سی تورکی اولهه برابر اسلامیتده کجامه دینی‌دی دشمنی قدر ایدر. بین‌المللیت اسلامی فکرنیک مدافعیدر. اتحاد اسلامی اویچوز میلیونلاق افرادک اتحادندن عبارت ییلمک اونجه محال و خیالدر. حال بویکه مدینتی حربی وکیان سیاسی‌سی ایله برابر دیری وجود حاله وکیان ملی اسلامی‌ک مغفیری اقتصادی اولوق اتحادلری مطعی، هیده ممکن اولوغدر.

بویکی اساسه برابر «ساوات» فرقه‌سی تورکیکلر ده بین‌المللیت اسلامی‌کده یالکر معاصر اولوق عصر‌همده‌ک فنون و صنایع ایله مجهز بولنق صورتیه وجود پذیر اولاجنده‌ایمندر. بویک ایچوزده «دمو-فرات» در رادیق‌لار.

تورکاشمک، اسلام‌لاشقی، معاصرلاشقی فرقه‌ک دستور اساسی تشکیل ایدر.

«ساوات» فرقه‌سی سوسیالیست بر فرقه‌کلدر. فقط «شومن» بر میلیتیکلکده بریدر. قفقاسیا اسلاملری تریات اقتصادی نقطه نظرندن فئودالیته حالندن چیقاراق سرمایه‌دارلی اصول اقتصادی کلپورلر. بورژوا قسمی بوراده قریب ده «ساوات» فرقه‌سک طرز حرکتیه ایتمه بو جهته معطولندر. حقوق انانی محافظه ایتمک اوزره فرقه ترقی پرور بولان نوظهور بورژوا فسیله بالانلاق مانع ترقی بولان اسک فئودالیزم تأثیرنده بولان قوتلره قارشی معارض و مبارز بولقنده‌در. فرقه‌ک بو خصوصیتی بالحاسه اراضی مسئله‌سه عائد اولان پروغرامندن آکلاشیلر. فرقه‌سک خان و بیکارک انده فالدیه‌سز بر صورتده قان بویک جنگلنرک عهله‌بنددر بو کی اراضینک جیرا آل‌وبده حجاج بولان زراعه پایلانی طرقداید. فقط عینی زمانده پایلانه‌جی اراضینک کویونک ملکیت‌وه برلسنی بالحاسه الزام ایدر. چونکه ملکیت اسانسک اقصانده برعادل ترقی کورر، حجاج اولدنی طور اراضی کویو بدوا آتیر فضله اراضیسی مصادره ایدنشی بوزندن خسارنده اولان جنگلک صاحب‌ده تأمین اولیور، کرک اغان ایندیکی اوزاق امل، کرک استحصانیه چالشینی یقین مقصد و کرک بولنرک حصولی ایچون دودنی یول آزر بر زمانده

برکت و برسی که نفوذ و اعتباری بالکند بیلزیدن استفاده ایند باله و بیکر نزدیه منتهصر قاهره مسلمان کتلهای حضورنده ایسه اعتبار و نفوذی بوق ایدی. عمله غله زنده مسلمان باله و بیکرئی بسلان عمله هر زمان عداوتله قارشلایوروردی. باله و بیکر سوسیل دومه فراتردن صوکره صول جناح بارتیرلندن منته و بیکر کلور. بونلر دخی باله و بیکر کی ملیت جریانی منق بر نظره کورور؛ ققط اولنر قدر اوطاقه و ازمیارق اعتدال الیه حرکت ایدوروردی. بونلرده ضعیف بر موفقه درلر.

صول جناحه منسوب اولن اوزره اونچی درجه ده مسلمان سوسیللر اتفاق کلور. بر معین بر یارق شکنده دکل سوسیلیست مشرب و اذیقال دوشون بعضی کنگرلک اتحادندن عبارت بر او بوشده. اچیلرنده اسلامی ده وار، نورکی ده. بونلرک سوسیلرئی هر حاله ملیت رنگ دروخیله مشبوعدر نظریایه سوسیلیست اولسه لوده عملیات و فعلیایه مان ملیت بروددرلر.

بونلرک «ساوات» قارشو واقع اولان تنقیداتی دیگرلری قدر عداوتکارانه دکدر. مسائل ملیه ده و اکثر مسائل اجتماعی ده مرکز فرقه سیله فوقی حرکت ایتک طرفداریدلر.

بو فرقه لر خارجده بر طاق اهالیجه معروف جاعت خادملری دخی وارددرک فرقه لرک هیچ برینه منسوب اولایوب بیطرف نامیله مشهور اولشارلور. بو بیطرفلر دخی اکثر طرز حرکت اعتباریله «ساواجی» اولوب اکثراده اونکلر تشربک مسایع و توحید حرکتده یوشلاردر. بو متفرق جریانلرک قفقاسیا مسلمانلری آراسندو درجه اعتباری ایتک ایسه آشاغیدکی عدددن آکلاشله بیلر.

ماورای قفقاس «سبم» نده ۴۴ مسلم اعضاء اونوزی «ساوات» فرقه سی ایله بیطرفلر ده، بیدسی سوسیلیست اتفاقه، دردی منته و بیکره، اوچی ده «اتحاد» منسوب اولوب اچیلرنده بر کیسیده اولن اوزره باله و بیکر یوق ایدی.

آذربایجان شورای ملیستیک فرقه لرجه تنقیداتی دخی بو مرکزده در.

باکولک و بیکر ایستقامت کچیکدن صوکره صوکره تشکیلات سیاسی لری یغما و تاراج ایدلندن شکره قفقاسیا اهالی اسلامی بر طرفدن باکوده ایتک این مطوعانن دیگر طرفندن ده متفرق و ایلرور بر مرکز اداره دن محروم قایلیر. بو سایده عیقل صاعداشدیه صاغلاشدی که بوده نفوذ سیاسیکن رادیفالردن محافظه کارلره کیمه سی نتاج ایلدی.

بونک تاثیرنده اولارق بکی بر طاق تشعبات سیاسی کورونکه باشلادی که بونک درجه اعتبار و اهمیت کورونکه بر فرصت و وقت دها ظهور ایتمدر.

جنوبی قفقاسیاده حیات سیاسی بو مرکزده ایکن شالی قفقاسیاده سیاسی جریانلر بر آز باشه بر یوله جریان ایلهمدر.

پوراده امانت و صریک اساسه مستند دخی بر جریان آب ای قوت پیدا ایدرلک هر شیشی شریعه تابع ایتدیرمک ایستمن بر، معاصر برمدیت اوزرینه منتظم بر اصول اداره تأسیس ایله بوتون داغیلاری پاشادفری شرائط حیاتیک مشترک منافی اوزرینه توحید ایتدیرمکدن و شالی قفقاسیا ایله داغستانن مرکب بر وجدانیت سیاسی ایجادندن عبارت دیگر جریانی ایله برابر برده داغی باله و بیکرلر عبارت اوچنین بر مسلک غرب و اورد. آخریخی هر یانه اوله نی کی پوراده ده تحریک بر رول اوینامقدن بشقه برایشه یاراماز. اولنجیمی ایسه عصره اوغاز و هیات ایله مرکدر. اورناده کی مرکز جریانی ایسه شالی قفقاسیا نامه حرکت ایند حکومتی تأسیس ایدلردن عبارتدر. بونلر برینجیک مطالبی تعدیل ایله تأمین نفوذ و اعتبار ایدرک بر حیات سیاسییه تأسیسه موفقی اوله یلکه جک مابینه درلر. باله و بیکر خارجده دخی شالی قفقاسیا منورانی مینانده روسیه متایلری بونلرک اولنلرک تشربک مسایع ایتک طرفدارانی بولونقشده هیچ بر زمان کتله ناس طرفدن مظهر قبول اولمش، باله و بیکر خروچندن صوکره ایسه کتله اولنلرک قائلرلشدر.

شیدیه کی حاله قفقاسیا کک شیدیه و کرک جنوبیده اولسون تورکیه توجهاندن، تورکیه غایباندن قوتی بر جریان تصور اولمه از، قاب ملتنن قویان بر آرزو عادتا عصری برماهت کتسابلیمکددر.

آذربایجان حکومتک دعوی اوزرینه کیمه ی کلش اولان اردوی عانییه قوماندانی محترم نوری پاشا حضرتلرله ایشالی ناسیق بر صورتده

کوسترین استقبال، ملی کتج شاعرلرمن ا. جواد افندیک «یه کنگلک» عتاب عاشقانه سیله خطاب ایلدی که تورکیه خنده بیلهدی حشایی ایله آرزوی

عومی به ندره درجه صادق بر زمان بولدی کوستر بوردی. ۲ — اتحاد اسلام، قفقاسیا ایچون آرتق برامل و آرزو شکندن چیقاراق تطبیقاتی و عملیاتی مسئله سی

تشکیل ایلهمدر. افتراق اسلام بر چو قارلک دوشونیدکی کی مذهب لک تعدندن حاصل اوله بر مسئله دکل، بلکه ادیان مذهب آرمندک عدم تحمل و یکدیگرینه

قارشو ابراز اولان احترام سیرق مسئله سی ایدی. حریت مذاهب حریت وجدان مسئله سیدر. اهل مذاهب آرمندده مسالیه و احترام موجود اولورسه اختلاف

واقع اوله ده رحتلک اولور. بوالق قفقاسیاده تخلیه حاصل اولشدر. شیدیه کی حاله قفقاسیاده شیدیه لره وار، سنی لره، قط شیه و سنی مسئله سی بوقدر.

۳ — شیعیلک و سنیلک برز اتحاد مسئله سیدر. قفقاسیا اتحاد چیرلجه ایتدیرمک عترم دو توالی، کیسه کیدی ایتدیرمک طولای مؤاخذه ایلله بیلر. اتحادی

توحید مذاهب شکنده نانی ایتدیرمک قفقاسیا اتحاد چیرلندن بعضی مفرطی سنیلک ده شیعیلک ده ایتک ایدرلک: «بن نه سنی، نه شیهی دکل، اسلام» دینلر

وارسده عناد و تمصب اولماجه فروغک اصلی او نودن بر میاجنه قانع اولانلر و اتحادک حصول ایچون

یالکر تمصب اورنادن قافقاسیله اکتفا ایدلر دها چوقدر.

۴ — تورکیلک جریانی اصله باقلسه باکوده بوی تورکیه غریزه لر تأسیس اولدنی آتین اعتباراً ضعی بر سورنده باشلشدر. آنا دلی مکتبی،

آنا دلی یازینی طلب ایدرکن قفقاسیا جماعت اسلامییه مان تورکیلک سولک ایدوردی. محترم آقا اولغی احمد بک کندی «ارشادی» ایله اسلام

اسلامیه باغیرور و اتحاد اسلامدن بحث ایدوردی ده بو بر لفظدی. معنا اعتباریله دونه دولاشه اسلامیاتی بر تورکیلک شکلی آلبوردی. بیک طقوز یوز بشده

حسین زاده علی بک افندی باکوده نشر اولان «فیوضات» ی ایله «تورک قایی، اسلام اعتدالی و فرق قایی اولام» دیگر دها صریح بولنان

«تورکلیشک، اسلام لاشق، معاصر لاشق» دستورنی الهام ایتک ایسته بوردی. هر نهدر احمد بک علی بک

تورکاری تاقین ایدوردی ده آشکار تورکیلک ایتدیکاری بوقدی. بوفکر صوکره دن قوت بولمايه باشلادی «تورک بوردی» نک پورجیلک قفقاسیا

اوزرینه تأثیری اولدی. نهایت «آجیق سوز» غریزه ی بوی بر غریزه و اولی اوزره قفقاسیاده تورکیلک

جریانک واسطه نشر افکاره یولندی. بر چوق کتج شاعر و محرولرمن تورکیلک مسلکک سریدی

کشلر. محمد امین بک تورکیسکی هر کس تقلیده باشلادی. بویله جواد بک نام کتج بر شاعر مرکز

«قوشا» نامیله نشر ایلدی کتونه بارماق اصولی شعر یازماده آذربایجانلر تورکرلک موفیقنلری کوستر،

دیگر مقتدر شاعرمن بولان حسین جالید افندیک دخی بارمق اصولیله یازدنی قمتدار پارچه لر

وارددر. قفقاسیا تورکیلری عینی زمامده خلقچیدلر. خلق ادبیاتی تدقیق ایند مقلطرمن حیات ملیتی

نصوریله اوغراشان محرولرمن و تورکلکی روحه یایانچی بولان تأثیراتدن خلاصه چالیشان مجاهدلرمن

وارددر. سیاست ساحسندیه ایسه تورکیلک نه درجه مؤثر اولدنی یوقاریده ذکر ایلدیکدن بر دها تکراره

لرزم کده یورم. ۵ — شیعیلک ساینلک تورکیلک جریانه زبانی بیلیمورم. شیه لکه سناک جریانلرک

تورکیلکدن بک چوق ضرر کوردکاری ایسه میدانده در اتحاد اسلام فکری هر یردن زیاده

قفقاسیاده روی قبول کوردی. چونکه بو فکر عینی زمامده ملیت فکری ایلدی توم کلوردی. چونکه

شیعه ده، سنی ده کندیسک تورک اولدنی درک ایتدیه موجب اختلاف بر شیشی قالیور. ایکسی ده

قویو اتحاد اسلامی کسلیوردی. دوغروسى مذکور غریزه لک ملاحظه معاومستی او فورکن شالی آذربایجان

تورکک نامه حسامت رنجیده اولشن، بوره کده بر آتی دویشن ایتیم. سؤالکرله مذکور آیتک بوره کده

قائدیه سبب اولدیکر ایچون سزه تکرار ایددم. آذربایجان هتت مخصوصی رئیس رشکر زاده